

AR A kormányzat látszólag megnyerte a „szabadságharcot”, hiszen kikerült a túlzottdeficit-eljárás alól, elkerülte az IMF-megállapodást, s saját klienseit hozta helyzetbe. De a magyar gazdaságnak és társadalomnak nagyon nagy árat kell fizetnie – írja a GKI Gazdaságkutató Zrt. vezérigazgató-helyettese

KÖZÉPTÁVÚ PERSPEKTÍVÁTLANSÁG

A beruházás, a fogyasztás és a foglalkoztatás csökken vagy stagnál, s 2014-től is legfeljebb minimálisan emelkedik. A kliensek pedig monopolhelyzetük miatt nemhogy nem dinamizálják a gazdaság egészét, de kifejezetten elszívják annak forrásait.

Karsai Gábor

A 2015-ig elméletileg rendelkezésre álló 2007-2013-as európai uniós forrásból becslések szerint 800-1000 milliárd forintnyi összeg ragadhat benn (a pályázatok 2010-es leállítására, a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség bizonytalan helyzete nyomán); legjobb esetben is csak e források érdemi hasznon nélküli „elégetése” valósul meg. Magyarország a 2014-20-as EU-költségvetés nagy vesztese. Különböző technikai és tartalmi okokból – így a gyenge magyar potenciális növekedés miatt – Magyarország számára csökkennek a legnagyobb mértékben a kohéziós támogatások.

A 2013-15-ös időszakban nyilvánvalóan el kell kerülni a túlzottdeficit-eljárásra okot adó helyzet kialakulását. Ez a folyó egyensúly tekintetében reális is (legfeljebb a választások előtt következhet be egy kisebb-nagyobb kilengés, de ez 2014-ben korrigálható.) A szankció veszélye láthatóan befolyásolja a politikai döntéshozókat. Az igazi kérdés ezzel kapcsolatban az, hogy az elfogadható egyensúlyi viszonyokat milyen eszközökkel érik el: hogyan lehet a gazdasági növekedést gátló szerepből a növekedés ösztönző szerepbe állítani a költségvetés bevételi és kiadási szerkezetét. Emellett egyre inkább az államadósság tartósan csökkenő pályájának a biztosítása a kulcskérdés. 2013-15-ben az államháztartási hiány várható alakulása csak minimális mértékben csökkentheti az adósságrátát. Ennek nagysága aligha elég a túlzott deficit-eljárás új (de még nem hatályos) szabályának való megfeleléshez (60 százalékos szint felett a túllépés 1/20-ával történő évenkénti rátajavulás eléréséhez), ami pedig valószínűleg a piac megnyugtatótásához is szükséges lenne. Ehhez gyor-

Amit előre láttunk, és amit nem

A GKI egy évvel ezelőtt készített, 2012-14-re vonatkozó előrejelzésének fő reálgazdasági és gazdaságpolitikai megállapításai ma is érvényesek. Ugyanakkor a GKI nem számolt a nemzetközi (Fed, EKB és Japán) pénzügyi likviditás 2012 nyár végén bekövetkezett meglódulásával, ami lehetővé tette a magyar kamatok és kockázati felárak csökkenését, s ezzel a finanszírozás biztonságosabbá és olcsóbbá tételét. Növekedési szempontból kicsit optimisták voltunk, de a 2012. évi tényleges vissza-

esés (-1,7 százalék) csak kisebb lett rosszabb a GKI által előrejelzett -1,5 százaléknál, a 2013-ra jelenleg előrejelzett +0,3 százalék pedig csak némileg alacsonyabb az akkor gondolt +0,8 százaléknál. A két 2014-re vonatkozó növekedési prognózis teljesen azonos (1,2 százalék). Változatlanul igaz, hogy a „2010 óta hatalmon levő kormány”nak nincs világos gazdaságpolitikai célja, csak hatalmi-politikai céljai, s mindez összességében „egy piacgazdaságtól eltérő, egycentrumú, autokrata modell felé mutat”.

Orbán és Barroso Brüsszelben. Magyarország a 2014-20-as EU-költségvetés nagy vesztese lehet

sabb gazdasági növekedésre, illetve még alacsonyabb hiányra lenne szükség. Ugyanakkor az átlagosan évi 1 százalékpontos (az új követelménynek megfelelő) adósságráta-mérséklődés ebben a három évben elérhető lehet egyszerű eszközökkel: ha a forint erősödik, illetve ha a versenyszférában fennálló álmami részesedések folyamatos privatizációja és a bevételek adósságcsökkentő felhasználása valósul meg.

A külső pénzügyi feltételek középtávon várható érdemi szigorodása sokkolóan hathat a magyar gazdaság- és költségvetési politikára, különösen, ha nem képes fordulatra a jelenleg még tartó békés, „kegyelmi” időszakban, netán újabb bizalomromboló lépéseket tesz (például a devizahitel-szerződés utólagos megváltoztatásával).

A GKI által valószínűnek tartott „B” gazdasági alappályá fő jellemzői a következők:

- A gazdaság alig több mint stagnál, a növekedés csak évi 1 százalék körüli lesz, amivel

a magyar GDP még 2015-ben is jóval elmarad válság előtti szintjétől, s tartósan lemarad az EU átlagához és különösen a régió más országaihoz képest.

- A gazdasági teljesítmény fő húzóereje az ipar és az üzleti szolgáltatások exportja, a belső felhasználás csak minimálisan emelkedik. A GDP termelésének szerkezete a válság óta korszerűtlen irány-

ba változik, s ebben egyelőre nem várható változás. A nemzetközi tendenciáktól eltérően nálunk a termelő ágak hozzájárulása növekszik, a szolgáltatásoké csökken. Az agrárpolitikai elképzelések a magyar mezőgazdaság versenyképességének súlyos romlásával fenyegetnek, a kisbirtok preferálása, az élőkommunka felhasználásának ösztönzése teljesen

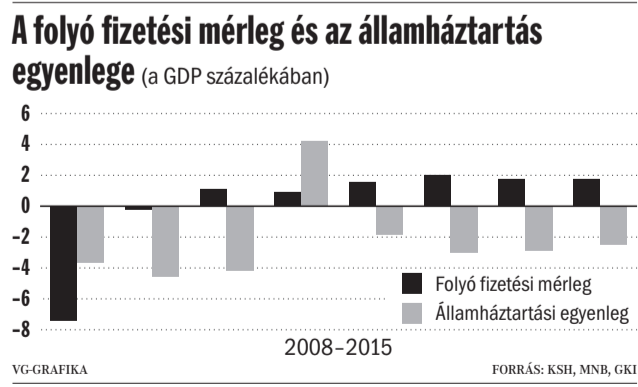
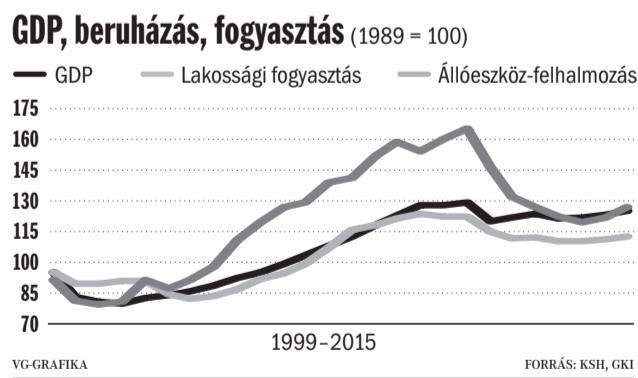
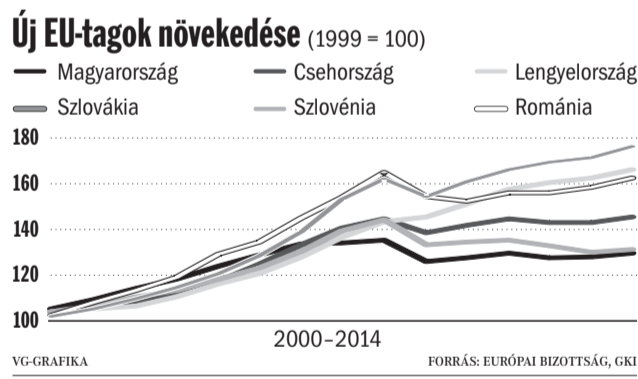
szembe megy a modern folyamatokkal. Az építőipar 2005 óta szűkül, de idén már növekedni kezd. A pénzügyi szektor hibernált állapotban van.

- A beruházások az EU transzferek fokozódó beáramlása ellenére a három év alatt csak minimálisan, évi átlagban 1,5 százalék alatti mértékben emelkednek, a beruházási ráta 17 százalék körül alakul. Az üzleti szféra beruházásai legjobb esetben is csak 2015-ben kezdenek emelkedni. Változatlan gazdaságpolitika esetén a külföldi bankok 2015-ig le fogják építeni a magyarországi működésüket, a bankrendszer nem fogja ellátni feladatát, így állandósul a forráshiány. A bankrendszer, a politika és a társadalom kölcsönös kiegyezése nélkül nincs kilábalás. A gazdaságpolitika kiszámíthatatlansága és a külföldi vállalatokat sújtó adók miatt a külföldi és hazai tőke kiáramlóban van az országból.

- A fogyasztás átlagosan csak évi 1 százalék körüli mértékben nő. Ebben az elhibázott szja-reform, a lakossági rezsicsökkentés utóhatásai, a 2008 előtt felvállalt magas lakáshitel-törlesztés, továbbá a bizonytalanság, a munkanélküliségtől való félelem is megmutatkozik.

- A munkanélküliségi ráta érdemben stagnál. Ez is főleg a közfoglalkoztatásnak, a külföldi munkavégzésnek és az ellátások szűkítésének lesz a következménye, a hazai foglalkoztatás valódi emelkedése nem következik be.

- A külső egyensúly stabil lesz, az éves áruforgalmi többlet a GDP 7,5 százaléka körül alakul, a külső finanszírozási képesség három év alatt kb. 17 milliárd eurót ér

Forgatókönyvek

A GKI ÁLTAL felvázolt három forgatókönyv lényegében a választások utáni gazdaságpolitikától függ. Ennek függvényében nagyon eltérő fejlődési pályák lehetségesek, de a folyamat időigénye miatt az egyes változatok számszerűen még 2015-ben is csak kevéssé különböznek egymástól, leginkább talán a beruházások és az árfolyam terén. A jelenlegi irányvonal változatlanul eseten a gazdaság középtávon is leszakadó, az EU átlagától elmaradó növekedési ütemű pályán maradna („A” változat). A gazdaság fejlődése számára egy olyan „C” változat lenne a legkedvezőbb, amelyben a gazdaság egészére ható, gazdaságpolitikai (sőt a gazdaságon is túlmutató, különösen a jogállami környezetet erősítő) fordulat történik. Pílanatnyilag ennek esélye szerény. Ezért a legvalószínűbb változat az, hogy a választások után sem változatlanul, sem gyökeres fordulat nem következik. Ez előállhat oly módon, hogy a jelenlegi politikai irányzat egyes pontokon a piaci megoldások felé módosul, s oly módon is, ha egy új kormány által szándékolt politikai és gazdaságpolitikai fordulatot csak részlegesen lehet megvalósítani, például a kétharmados parlamenti többség hiánya miatt.

el. Bár az adósságcsökkentés következő években folytatódik, de a „külföldi kitétség” magas marad, erőteljesen korlátozva egy esetleges árfolyam-gyengítő gazdaságpolitika lehetőségeit.

- Az infláció éves átlagban 3 százalék körül alakul, de a rezsicsökkentésekkel megvalósuló mesterséges árle nyomás miatt 2014 második felétől ismét érzékelhetően emelkedik, 2015-ben 4 százalék feletti szintre kerül. A nem piaci alapú, túl alacsony 2013-as infláció is nehezíti a válságból való kilábalást.

- A forint árfolyama továbbra is erőteljesen ingadozni fog, a sáv közepe 295 forint/euró körül lesz. 310-320 forint körüli árfolyam kamatemelést fog kiváltani. 2014-2015 során a magyar alapkamat – melynek mélypontja 4 százalék körül lehet – emelkedni fog a nemzetközi likviditásbővítő programok kifizetése, az emelkedő kamatkörnyezet, a magasabb magyar inflációs környezet és nem utolsósorban a befektetők hozam-igénye miatt. Ugyanakkor 2015-ben a gazdaság szerény növekedésével és a gazdaságpolitika kiszámíthatóságának remélhető javulásával párhuzamosan a forint némi erősödése várható.

- A vállalatok kilátásai 2015-ig kedvezőtlenek. A világgazdaságtól nem várható jelentős ösztönző hatás, a vállalkozás- és növekedés-ellenes gazdaságpolitika pedig jó esetben is csak 2014 után változik.